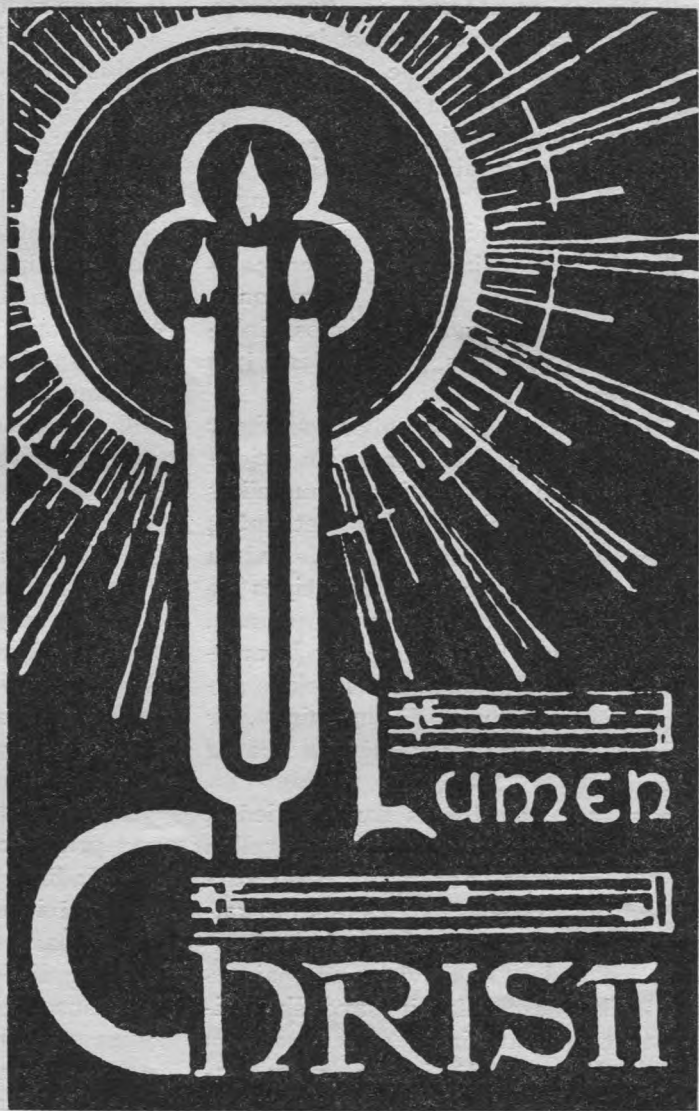


*Laiskai*  
**LIETUVIAMS**



1951 m.

Kovo (March) mėn.

Vol. 2, No. 3

# VELYKOS

## I

Vėlyvą rudenį daug kas laiko pačiu monotoniškiausiu, pačiu pilkiausiu metų laiku. Ne be pagrindo: medžiai praranda savo lapus, laukai dunkso pliki, be javo, be daržovių lysvių, ir lietaus lašai dažnai barškina į lango stiklą. Bet štai po rudens darganų ir po žiemos ateina metas, kada padvelkia šiltas pavasario vėjas, sužaliuoja lankos, miške pasirodo žibutės, sodo medžiai paskęsta žieduose... Ir ne vien gamta tampa pavasari kitokia; žmogus taip pat pasijunta tarsi naujai atgijęs: jam ir ta pati saulė, vasarą taip negailestingai kepinsianti, mielesnė, ir laukas toks brangus artimas pasidaro, ir kaimynui, ne kartą karčią valandą paruošusiam, jis pasirengęs iš širdies atleisti. Taip niūrūs ir malonūs metų laikai, pilkos ir šviesios dienos, linksmos ir sunkios valandos, pasikeisdami lydi mus per gyvenimą.

Kiekvienas mūsų yra ne tik šviesių ir apsiniaukusių dienų matęs, ne vien neįdomiai kasdieniškų ir šventiškos nuotaikos vainikuotų laikotarpių turėjęs, bet mūsų ir su Dievu santykiauta nevienodai. Dažnai mūsų malda yra buvusi vien pareigos išpildymas. Tačiau kartais buvo valandų, kada esame pajutę Dievo didybę ir Jo artumą. Mūsų malda tuokart buvo kitokia: gyva, mylinti, nustebusi, džiaugsminga, ir mūsų širdis mokėjo tada kalbėti su Juo be žodžių.

Daug kam žvaigždėtas dangus giedrią naktį priartina Dievą. Kitiems padvelkia į sielą Jo artumas, beklausant kaip ošia didingos girios. Dažnas, įkopęs į uolotą kalno viršūnę ir pamatęs po savo kojų besidriekiančius laukus ir sodybas, yra pajutęs savyje kažką nežemiška ir savotiškai didinga; tada jis pats ir jo gyvenimas ten žemai, apačioj, atrodė kitoks, negu paprastai.

## II

Dievo priartinimas mūsų nuotakai ir širdžiai yra svarbiausias religinių apeigų ir švenčių tikslas. Bažnytinė muzika, paveiksmai ir statulos, auksu išsiuvinėti liturginiai drabužiai, iškilmingos procesijos yra sukurtos kalbėti į tikinčiųjų dvasią. Ta kalba tačiau skirtinga įvairių švenčių metu: Kalėdos randa mummyse kitokį atbalsį, negu Didysis Penktadienis ir Advento metas sužadina tikinčiojo širdyje kitokią nuotaką, negu Devintinių procesija. Šventės ir jų apeigos — tai tarsi durys į Dangų; per iš-tisus metus Bažnyčia laikas nuo laiko praveria jas ir leidžia mums pažvelgti į Dievą ir Jo šventuosius, vieną kartą parodydama Kristų kaip Karalių, kitą — kaip mažą vaikėlį ir t.t. Tačiau iš visų švenčių ir apeigų niekas taip neparodo krikščionio didybės ir Viešpaties galios kaip Velykos. Tai patvirtina ir galingos, pilnos trumfo Prisikėlimo giesmės. Ar nedera tad, kad Velykų varpai įlietų į mūsų sielą džiaugsmo ir naujos jėgos?

Tu numosi į tai ranka, Mielas Skaitytojau. ir pasakysi, kad lengva džiaugtis, kai nėra rūpesčių ir kai pasisekimas kiekvieną žingsnį lydi. Be to, argi ne labiau šiuo metu mums dera liūdėti, kai esame atplėšti nuo savo gimtojo krašto ir artimųjų, kai dabartis tokia nesvetinga ir ateitis tokia neaiški, gal dar daugiau nepasisekimų ir vargo atnešanti? Taip kalbėdamas, Tu pats sau prieštarauji! Argi mūsų tautos šventės nesuzadina Tavyje kasmet naujos meilės savo tėviškei, nors esi atskirtas nuo jos? Ar vasario 16 - toji neranda Tavo lietuviškoje širdyje atgarsio ir dabar, kai nepriklausomybė prarasta? Kaip tad galėtume ranka numoti į mūsų Vado — Kristaus pergalės šventę, juo labiau, kad Jo prisikėlimas bus ir mūsų dalis!

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Yearly subscription one dollar. Single copy 10 cents.

Entered as second-class matter at the Post Office at Chicago, 111. Additional office of mailing in Putnam, Conn. LAIŠKAI LIETUVIAMS leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S.J. Administratorius Petras Kleinotas, S.J. Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Telefonas: HEmlock 4-1677.

Metinės prenumeratos kaina 1 doleris. Atskiras numeris 10 centų.

Vinjetės J. Pilipausko

Būdamas Bažnyčios vaikas, Brangus Skaitytojau, nelik gyvenimo Tau uždėtos naštos vergas. Leisk tai savo Motinai pakelti Tavo dvasių aukštyn, kai išgirsi Velykų varpus, kad iš ten pamatytum, kokia garbe baigėsi Kristaus kančios ir kokie

džiuginą Prisikėlusiojo pažadai laukia Tavęs ir Tau brangių asmenų. Tuokart Tavo sieloje, pripildytoje paguodos ir vilties, nuaidės Velykų himno žodžiai: "Linksma diena mums prašvito, Aleliuja!"

A. Tamošaitis, S. J.

## ŠV. JUOZAPAS XX AMŽIUJE

Ne vienam gali atrodyti, kad šv. Juozapo šventė (kovo 19 d.) nieko nesako ir negali sakyti moderniajam žmogui. Jis jau taip seniai gyveno, buvo toks ramus paprastas amatininkas, jo gyvenimas toks tylus, vienodas. Bet labiau įsigalvoję ir įsijautę į šv. Juozapo gyvenimą, mes XX amžiaus žmonės, pajuntame jo didingumą, patrauklumą mums.

**Darbininkas.** Savo darbu šv. Juozapas parūpino pragyvenimą sau ir šeimai. Tai nebuvo lengviau, kaip mūsų laikais. Jam reikėjo sunkiai dirbti, prakaituoti, vis naujų darbdavių susirasti. Ir jam reikėjo gintis nuo išnaudojimo, ne kartą ir nukenčiant. Jis buvo amatininkas — dailidė, rankų darbo žmogus. Šis paprastas darbas neatrodė jam pažeminęs, nors buvo kilęs iš karališkos giminės, nors buvo Dievo Sūnaus globėjas, nors aukštesnieji sluogsniai tada su panieka į tokį darbą žiūrėjo. Ir Kristus su juo tą patį darbą dirbo. Juk ir rankų darbas yra tarnyba Dievui, bendradarbiavimas su Kūrėju šeimos bei žmonijos aprūpinime. Dabar fizinis darbas nėra niekinamas, darbo žmogus pripažįstamas lygiai naudingas ir gerbtinas visuomenės narys. Darbininkai turi savo unijas, sąjungas, turinčias daug įtakos į valstybės gyvenimą. Bet jei darbininkas nedirbs su tokia dvasia ir tokia laikysena, kaip šv. Juozapas, jei jis žiūrės į darbą, kaip į žeminančią naštą, tada ir XX amžiaus žmogus bus tik vergas arba mašina.

**Tremtinys.** Šv. Juozapui teko bėgti iš savo gimtojo krašto ir įsikurti svetimose šalyje. Jis dar mažiau tegalėjo pasiimti su savim turto, negu mūsų emigrantai ir tremtiniai. Jis pats turėjo įsikurti. Jam ne-

padėjo jokia UNRRA ar IRO ar anksčiau išvykę tautiečiai. Jis nemokėjo egiptiečių kalbos, jam svetimi buvo jų pagoniški papročiai. Tačiau jis ten įsitaisė, kaip galėdamas, nei prieš Dievo sutvarkymą nemurmėdamas, nei prarasdamas savo tautybę ir sutapdamas su vietiniais gyventojais, nei pasilikdamas ten gyventi, kaip nemaža kitų žydų. Išgirdęs per angelą Dievo valią, jis grįžta į savo gimtąją šalį.

Tokiu būdu jis išgelbėjo Kūdikėlį Jėzų iš Erodo nagų ir dalyvavo pranašysčių išpildyme. Gal savo buvimu Šventoji Šeimynėlė ir Egiptą pašventino, nes ten pirmaisiais amžiais krikščionybė žydėte žydėjo. Noriai dalyvauti Viešpaties planų vykdyme visuomet yra didinga ir prasminga. Jau keletą kartų būtų buvę labai blogai mums ir mūsų tautai, jei išmintingasis Dievas nebūtų pasirūpinęs, kad dalis mūsų tautiečių išemigruotų į užjūrius. Tik ar visi jie išpildė, ir ar mes išpildysim didinguosius Dievo planus?

**Vyro pavyzdys.** Šių dienų daugelio šeimų ir tragedijos ir rūpesčiai visai neatsispindi šv. Juozapo gyvenime. Jam šeimos gyvenimas nebuvo našta. Jis negyveno po skyrybų grėsme. Kai Marija, neturėjęs su juo jokių santykių, vis dėlto tampa nėščia, galėjo užvirti apmaudas šv. Juozapo širdyje. Jis galėjo ją įskusti, kad būtų akmenimis užmušta, nes žydai tokiu būdu baudavo už paleistuvavimą. Bet šv. Juozapas negalėjo turėti nė tokios minties, juk Marija buvo tokia šventa, nekalta. Nežinodamas, kaip visa tai išaiškinti ir suprasti, jis jos neskundžia, bet nori ramiai, niekam nežinant, pasišalinti. "Juozapas, būdamas

teisus ir nenorėdamas jos skelbti, norėjo ją slapčia paleisti” (Mt. 1,19). Jis meldžiasi. Angelas sapne nušviečia tikrąją padėtį. Pasako, kad Marija yra pradėjusi ypatingu Šventosios Dvasios veikimu. Šv. Juozapo rūpestis virsta džiaugsmu.

Ir mūsų šeimose kartais panašiai būna. Antroji pusė gal visai nekalta, įtarimas gal visai be pagrindo. Tad verčiau melskis, viską su Dievu aptarki, gal Jis tave apšvies, padės išsiaiškinti ir susitaikyti.

**Skaistybės pavyzdys.** Visai be pagrindo paveikluose šv. Juozapas dažnai yra vaizduojamas, kaip senis. Sužieduotuvių metu jis buvo pačiame jėgų žydėjime. Todėl šv. Juozapo susivaldymas, jo skaistybė buvo paties išsikovota. Gal reto kurio Dievas pareikalau, taip kaip šv. Juozapo, visiško susilaikymo, bet lytinis susivaldymas šeimyniniame gyvenime visuomet yra reikalingas. Šv. Juozapas yra ne tik skaistybės luome gyvenančiųjų globėjas, bet jis yra ir vedusiųjų skaistybės pavyzdys. Dėl šio šv. Juozapo skaistumo ir būdo kilnumo Dievas suteikė jam didelę malonę — gyventi vienoje šeimoje su Marija ir Kristum. Jis

buvo pilnateisis Jėzaus globėjas, auklėtojas. Gyventi jaukiam šeimos židiny, būti mylimam ir mylėti visą žmogaus būtybę patenkinančia meile, būti tėvu, savo vaikučių auklėtoju, jų dvasios, gyvenimo ir amžinos laimės kūrėju, tikrai yra laimė ir žmogaus didybė.

**Vadovas į amžinybę.** Šv. Juozapas mums rodo kelią ir į amžiną gyvenimą. Jis ėjo tuo keliu, kuriuo ir mes visi galime eiti. Jis pasižymėjo ne didžiais darbais, kieta atgaila ir kankinyste. Jo kelias prie Dievo — tai ramus kasdieninis darbas, ištikimybė Dievui visuose net ir mažiausiuose dalykuose, pagarba Kūrėjui ir nuolanki malda. Jis mirė laimingiausia mirtimi — ant Jėzaus ir Marijos rankų.

Tėvynėje daugelio mūsų tautiečių namuose kabėjo Šv. Šeimynos paveikslas, kurs be žodžių visiems šeimos nariams kalbėjo apie jų pareigas. Tebūna ir mums visuomet prieš akis Šv. Šeimos vaizdas, šv. Juozapo pavyzdys, kurs mums nuolat kalbės, kas yra gražu ir didinga Dievo ir žmonių akyse modernaus gyvenimo aplinkoj.

**P. Daugintis, S. J.**

## KOMUNIZMO ĮVERTINIMAS

Praėjusį kartą rašėme apie komunizmo principus, dabar stengsimės juos trumpai įvertinti.

1. Marksizmas yra grynas materializmas, todėl visiškai nepripažįsta Dievo. Marksistinis materializmas, kaip ir kiekvienas materializmas, turi daug vargo, norėdamas išaiškinti medžiagos atsiradimą. Jeigu nėra Visagalės Eybės, tai kaip ta medžiaga galėjo atsirasti? Materialistams yra trys galimybės: a) medžiaga yra amžina, b) medžiaga pati atsirado, c) visiškai tuo nesirūpinti, šį klausimą ignoruoti. Bet jau nuo senų laikų filosofai sako, kad nieko nėra amžina, kas nėra paprasta (simplex) ir dvasiška (spirituale). Bet medžiaga šių ypatybių neturi. Jie taip pat sako, ir mes tai

puikiai suprantame, kad “ex nihilo nihil fit”— niekas iš nieko negali pasidaryti. Ką nors ignoruoti yra ne moksliskumo, bet ignorancijos pažymys.

2. Marksizmui teisingai prikišama, kad jis neskiria sąlygos (conditio) nuo priežasties (causa). Pav., saulės šviesa yra šviesos priežastis kambaryje, o langai yra sąlyga. Tik pažiūrėkime, kaip jis aiškina valstybės ir religijos išsivystymą.

3. Religijos išsivystymas yra laikomas tam tikrų ekonominių aplinkybių reiškiny. Bet galime juos paklausti, kaip išaiškinti monoteizmo ir krikščionybės atsiradimą Palestinoje. Niekas nemano, kad žydų tautelė tame Palestinos sklypelyje turėjo būti kitokia, negu kitos ją apsupančios tautos. Be

abejo, ji gyveno tose pačiose ekonominėse aplinkybėse, kaip ir kitos.

4. Marksizmas per daug suprastina labai komplikuotus klausimus. Visą žmoniją jis dalina į dvi grupes: į išnaudojančią ir išnaudotąją. Marksistai dažnai maišo išnaudojimą su priklausomumu ir klusnumu. Jeigu vaikai turi klausyti savo tėvų, mokiniai mokytojų, tai dar nereiškia, kad tėvai ir mokytojai yra išnaudotojai. Mes klausome Bažnyčios, kunigai klauso savo vyskupo, kareiviai turi klausyti savo vado, bet niekas dėl to nesakys, kad tai yra išnaudojimas. Tai yra tik vienas nuo kitų priklausomumas. Jis yra būtinai reikalingas, nors kartais gali atrodyti ir nemalonus.

5. Reika pasakyti, kad Marksizmo, Komunizmo ar Bolševizmo klausimas nėra protinis klausimas. Komunizmas daugeliui yra širdies klausimas, jausmų dalykas. Komunizmas, sakyčiau, yra Dievo teismas. Jei žmogus nori be Dievo gyventi, turi "ant savo kailio" pajusti, ką reiškia gyventi be Dievo. Daugiausia prie komunizmo išsiplėtimo prisideda inteligentų liberalizmas ir bedievybė. Bet už tai jie yra nubaudžiami. Bedievis inteligentas savo blogu pavyzdžiu dažnai užmuša tikėjimą darbininko širdyje, o tas darbininkas, tapęs bedieviu komunistu, kartais užmuša tą patį inteligentą.

6. Komunizmui plisti labai padeda dabartinės darbo sąlygos. Žmonių skaičius smarkiai padidėjo. Pasidarė didelė konkurencija. Dažnai yra nelengva gauti darbą, ypatingai tokį, kokį nori, koks labiau patinka. Atlyginimas nėra pakankamas. Bolševikai labai gudriai išnaudoja žmogaus tendencijas, jo palinkimus, siekimus. Neturtingi žmonės niekuo nerizikuoja. Prasčiau nebus, mano, bet gal bus geriau. Nemokyti žmonės labai lengvai pasiduoda propagandai.

7. Katalikų kunigų ir katalikų inteligentų bei darbdavių pareigos turėtų daugiau išryškėti. N. Berdiajevas, žymus rusų filosofas ir sociologas, kuris ne taip seniai Paryžiuje mirė, pasakė labai gražių ir įdomių minčių apie krikščionybę ir komunizmą. Jis mano, kad Bažnyčia yra tokioje

pat padėtyje komunistų atžvilgiu, kokioje ji pirmiau buvo pagonijos atžvilgiu. Bažnyčiai tada pasisėkė pasaulį sukrikščioninti, nors ir daug kraujo kainavo. Ir dabartinėje kovoje su komunizmu reikia daugiau kraujo pralieti, bet Bažnyčia laimės.

8. Kova su komunizmu nėra lengva, nes visose šalyse komunistai turi labai stiprius, gerai organizuotus savo partijos vienetus. Į vadovybę yra įtraukti patys gudriausi ir įtakingiausi žmonės, apsiginklavę fanatizmu ir neapykanta. Kartais jam patarnauja ir stiprių valstybių valdžioje esantieji vyrai, politikai. O komunistams priešingoje pusėje yra labai daug ignorancijos, neveiklumo, apsileidimo ir nesantikos. Visa tai komunistai labai sumaniai išnaudoja.

Kerenskis yra pasakęs: "Komunizmas yra liga, tai reikia gydytojo, reikia vaistų, bet ir pats ligonis turi stengtis savo jėgomis nuo tos ligos gintis. Yra sakoma, kad jeigu Kristus nebūtų miręs ant kryžiaus, Bažnyčia nebūtų nugalėjusi pagonybės. Bet Kristus mirė ir už komunistus. Jis ir mums kovoje su šia pasaulio blogybe padės. Komunizmas yra žmogaus širdies problema. Reika pradėti nuo savęs. Tikras ir gilus krikščioniškas gyvenimas, sujungtas su Sakramentų naudojimu, su malda ir nusigalėjimu, ir šiandien yra geriausios priemonės kovoje prieš komunizmą.

Vieną kartą turės pasibaigti ta žmonių ignorancija, visą laiką komunistai negalės klaidinti ir apgauti žmonių. Čia prisimenu Lincoln'o žodžius: "You can fool some of the people all the time, and you can fool all of the people some of the time, but you can't fool all of the people all of the time". O Th. Seibert teisingai pasakė: "Der Kommunismus wird an den Menschen scheitern — komunizmas suduš į žmones". Tik, žinoma, ne į bet kokius žmones, bet į žmones tikra to žodžio prasme — į asmenybes.

Kas norėtų daugiau pasiskaityti apie komunizmą, gražios medžiagos rastų knygoje: Charles J. McFaden, *The Philosophy of Communism*, Benzinger Bro. 1939.

**J. Venckus, S.J.**



## VAI, RIEJAMĖS TAI RIEJAMĖS...

Mielasis Kazy,

Jei ne Tavo prieš metus man atsiųstas laiškas, vargiai būčiau drįsęs užkabinti plunksna šeimos ir moterystės reikalus. Net ir pradėjęs rašyti, tikėjaisi pakaks vieno kito laiškučio. O žiūrėk, kiek jau prirašyta, ir vis dar nematyti galo. Tu pradėjai, įsiterpė kiti ir, iki jiems atsakiau, teko Tave nustumti į šalį. Malonu buvo žinoti, kad Tu visus laiškus "ryte prarijai" ir dabar jautiesi pakankamai žinąs apie svarbiausius moterystės gyvenimo uždavinius. Tik jau Tu neįsivaizduok Saliamonu tapęs ir nemanyk, kad tai žinodamas būtinai sukursi laimingą šeimą. Yra žmonių, kurie viską žino, o vis tiek nėra laimės jų šeimose. Yra laimingiausių porų, nors niekada negirdėjo ir neskaitė apie tuos "svarbiuosius moterystės gyvenimo klausimus". Ar Tau mano laišakai padės sukurti laimę, daug pareis nuo to, kaip sugebėsi valdyti tą paprastą, pilką, kasdieninį, įkyrų gyvenimą, kaip sugebėsi "sugyventi".

Prisimenu vieną porą dar iš vaiko dienų. Vai, kad jie riedavosi tai riedavosi! Ne kartą jau su gaidžiais pradėdavo ir tik su lakštingalomis baigdavo. Jei juodu būtų buvę girtuokliai, padaužos, tinginiai — nebūtų mįslės. Bet, keisčiausia, abu buvo pamaldūs. Vyras jau nuo balso persilaužimo giedojo chore, ir labai retas buvo tas sekmadienis, kad jo sultingas bosas nebūtų aidėjęs didelėje mūro bažnyčioje. Žmona, nors ir ne choristė, bet jau šventos dienos be bažnyčios niekada nepraleis, nors čia smala lytų! Kelionėse, prie darbo abu mėgo rožančių. Net ir išpažinties ėjo keletą kartų per metus. Ir vistiek nesugyveno! Ar maža tokių porų pasaulyje?

Kartais patys peštukai stebisi, kodėl jie nesugyvena. "Kunige", — sako, — "atrodo, kad nieko mums netrūksta, visko turime, tarp mūsų nėra nė didelių nuomonių

skirtumo, bet nė nepajuntame, kaip susipešame. Už niekniekius. Paskui net patiems gėda".

Šiandien paprastai visą kaltę už barnius suverčia ant "nervų". "Ach, aš tokia nervinga, kiekvienas mažmožis mane be galo erzina, nė nepasijuntu..." — "Ir plieno nervai sudiltų tokiame įtempime! Aštuonias valandas prie pašėlusios mašinos, trenksme, žvangesyje, vis skubi ir skubi, tai namo parėjęs niekam nebesi tikęs..."

Taip, Kazy, nervų silpnumas, nuovargis, persitempimas daug reiškia, bet ne viską. Du vyrai dirba toje pačioje dirbtuvėje tą patį darbą, o vieno nameliuose ramu, miela gyventi, kito — ir velniūkštis iš tolo lenkiasi. Kodėl taip yra? Kokios yra nesugyvenimo priežastys? Ar yra galima išvengti nesantaikos? Ar galima, metų metus barniuose gyvenus, gražinti taiką?

Šitais paprastučiais klausimėliais atveriu platų platų kasdienio gyvenimo santykių lauką. Todėl nesistebėk, kad visko nebus galima išdėstyti šiame laiške. Be to, brolyti, nepamiršk, šitie laišakai yra skirti Tau jau ir dabar, nors dar esi nevedęs. Pirmesniuosius skaitydamas, Tu dar galėjai sakyti: "Čia ne man, čia tik vedusiems". Bet dabar kiekvienas laiškas bus Tau. Kas dar bus gera: Tau nereikės laukti vedybų iki galėsi mano laiškų mintis išbandyti savo gyvenime. Jau dabar kas dieną bus Tau tiek ir tiek progų gyventi taip, kaip svajoji gyventi moterystėje. Kas nemoka sugyventi su žmonėmis jaunatvėje, namie, dirbtuvėse, tas nesugyvens nė moterystėje. Kiekviena pastanga "būti sugyvenamu" dabar atsilieps labai teigiamai Tavo ateityje.

### Pagrindinės klaidos

Šeimos taika labai daug priklausys nuo vedusiųjų pagrindinio nusistatymo, ar jie eina moterystėn duoti ar imti. Ar jie yra

nusistatę viską iš kitų iščiulpti ar viską iš savęs kitam duoti. Ar jie yra giliai įsitikinę, kad laimė savaime nenukris iš dangaus, kad ją reikės didelėmis pastangomis ir aukomis įsigyti, patiems su Dievo pagalba sukurti.

Deja, per daug yra tokių, kurie visko tikisi iš kitų, o patys nieko nenori pridėti. Per daug tokių, kurie laukia “keptų karvelių į burną įskrendant” ir, kai jų nebesulaukia, nusimena, apsvilia, kenčia. Per daug yra dar ir tokių, kurie iš gyvenimo reikalauja neįmanomų dalykų, kaip maži vaikai, kai nori ranka mėnulį pasiekti. Per daug yra lokių, kurie tiek sutinka duoti, kiek patys tikisi gauti, kurie pasiryžę “akis už aki, dantis už dantį”. Ar Tu, Kazy, tikėsi ar netikėsi, bet, norint taikos ir laimės, reikia išmokti daugiau duoti, negu imti. “Tegu jau mano pereina”, — sakydavo vienas mano geras bičiulis. Reikia įsitikinti, kad taikos palaikymui šeimoje jokia auka, jokia kaina nėra per didelė. Kad tą kainą turi sumokėti TU, nelaukdamas iki kitas pridės savąją dalį. Juo vertingesnis ir pageidaujamesnis daiktas, juo brangiau kainuoja. Gyvenimo laimė, šeimos ramybė yra jos brangiausias turtas, todėl ji daugiausia ir kainuoja.

Gal aš atrodysiu per žiaurus, per neteisingas, bet drįstu tvirtinti: kiekvienas, kurs skundžiasi neturįs laimės savo šeimoje, dar nėra įmokėjęs pilnos savo dalies tai laimei nupirkti. Sako: “Aš negaliu, neįstengia. Tai yra virš mano jėgų”. Ne visiškai tiesa. Tu vienas negali. Bet atsimink, Tu neturi būti vienas! Tu “viską gali Tame, kurs Tave stiprina”, kaip ir šv. Povilas. Tai ir yra didžioji klaida, kad žmonės nori sukurti taiką ir laimę savo šeimose vieni patys, be Dievo, be Jo sakramentų pagalbos. Dievas yra būtinais reikalingas ir tame kasdieniniame, pilkame, įkyriame gyvenime, o ne tik šventadienio nuotaikai sudaryti.

Ar Tu jauti, kaip čia iškeliami dalykai durte duria į pačias Tavo širdies gelmes? Ar Tu matai, kad šitokio nusistatymo negalima tikėtis po vedybų, jei jo nebuvo iš pat kūdikystės dienų? Kadangi vaikai nesupranta pasiaukojimo vertės, tai jau tėvai privalo pamažu, bet tvirtai pratinti juos statyti savo ir kitų laimės rūmą, reikalauti iš

jų pridėti ir savąją dalį prie sugyvenimo, santaikos ir jaukumo palaikymo šeimoje. Jau vaikai turi būti išmokomi suprasti esą atsakingi už savo namučių laimę! Ir jie turi duoti, ne tik imti, duoti ir tada, kai yra gana sunku. To reikalauja iš mūsų pilkoji kasdienybė, jei mes norime ją paversti šviesa, žibančia ir palaimą nešančia deive.

Patyrinėk savąsias nuotaikas, Kazy. Koks Tu buvai iki šiol? Ar Tu daugiau davei ar reikalavai? Ar Tu laikei savo gyvenimo uždaviniu teikti laimę kitiems bet kokia kaina ar stengeisi iš kitų sau iščiulpti malonumo irgi bet kuria kaina? Pasidairyk savo nameliuose, mokykloje, prie darbo, ar nerastum progos pradėti jau dabar daugiau duoti, negu imti. Kiek Tave pažįstu, esi kilnios širdies vaikas. Tu nori išvysti, sukurti geresnį pasaulį. Tad pradėk būti pats kitoks, išsiskirk iš minios, kuri reikalauja tik “duonos ir žaidimų”.

Tavo **Kunigas Jonas**

GRAŽINA TULAUSKAITĖ - BABRAUSKIENĖ

## PAVARGUSI ŠIRDIS

**Praeis tau dienos čia kaip sapnas,  
Gal kaip audra sode praeis...  
O kas sutiks tave anapus  
Ties nepažįstamais krantais?**

**Ar ir tenai žvaigždė mažutė  
Tave vis kalbins vakarais,  
Kai nužydės akių žibutės,  
Širdy kai saulė nusileis?**

**Gal dienos tartum pienės pūkas  
Laukų tankioj žolėj paklys,  
Kažin kas žaist vis kvies ir šūkaus,  
O verks pavargusi širdis.**

Čikagoj (3143 S. Halsted St.) neseniai yra atidarytas “NEMUNO” knygynas. Jame galima gauti lietuviškų knygų, visokių tautiškų dailės dirbinių, o taip pat pirkti arba užsisakyti “Laiškus Lietuviams”. Telefonas Victory 2 - 3314.



## AR GALIMA KALBĖTI APIE LYTINIUS DALYKUS?

*Redakcijos pastaba.* Šio straipsnio autorius savo rašiniuose propaguoja *realią krikščionybę*. Čia jis trumpai paaikškina realiosios krikščionybės pažiūrą į seksualinį žmogaus gyvenimą. Šis straipsnis bus labai naudingas ir suaugusiems, tėvams, bet ypačiai jis nurodys tikrąjį kelią jaunimui, kuris dažnai, užkluptas šių problemų, gali nuklysti į šunkelius.

### Vienas kraštutinis

Yra žmonių, kurie mano, kad apie lytinius dalykus visai negalima kalbėti. Tai yra paprastai žmonės, turį baikišką sąžinę, matą nuodėmę ten, kur jos visai nėra. skrupulantai. Į visą lytinį gyvenimą jie žiūri kaip į kažką, kas reikia laikyti nepaprastoj paslapy, bet ne tiek iš didelės **pagarbos**, kiek iš didelės **baimės**. Baimė ir slaptumas, galima sakyti, peržengia jų normalumo ribas. Pamatę kur nors žmogaus kūną ne visiškai uždengtą, jie piktinasi, pasidaro liguistai neramūs. Jie piktinasi Madonų paveikslais, kur Kūdikėlis atvaizduojamas neįvyniotas į ilgiausius rūbus. Apsilankę Romoje, jie pasipiktina Sikstinės koplyčios ir Vatikano muziejų paveikslais, kur atvaizduojamas pirmųjų žmonių sutvėrimas ir kiti panašūs dalykai. Su baime ir nerimu jie žiūri į šventųjų paveikslius, o jų liguista vaizduotė slysta prie blogų minčių. Jie piktinasi Šv. Raštu ir bet kokiu natūralumu. Lipdami į vonią, pila atitinkamus miltelius, kad vanduo pasidarytų nepermatomas, kad jie nematytų neapdengto savo kūno. Tokie žmonės nori būti katalikiškesni už Popiežių ir šventesni už patį Dievą.

Paprastai jie neiškenčia, neieškoję žinių apie lytinį gyvenimą, bet iš liguistos baimės semiasi tas žinias paslapčiomis, taigi, dažniausiai iš purvinų ir užnuodytų šaltinių, iš blogų draugų ir blogų knygų, leidžiamų ne mokslui ar auklėjimui, bet tik pasipelnymui. Atsiranda veidmainiavimas ir dvejojama dorovė: viena oficiali ir vieša, kita privati ir slapta.

Labai bijo apie lytinius dalykus kalbėti ir tie žmonės, kurie lytiškumą laiko biauariausiu ir šlykščiausiu dalyku. Vieniems lytiškumas yra nuodėmės pasekmė, kitiems piktosios dvasios padaras. Yra buvę klaidatikių, kaip pav., albigiečiai bei katarai, kurie tvirtino, kad moterystė yra neleistinas, nuodėmingas dalykas. Jų nuomone, viskas, kas kūniška, yra iš piktosios dvasios. Dievas esąs tik dvasinių dalykų šaltinis. Kas nėra dvasia, yra iš piktojo prado, iš velnio. Tad ir lytiškumas, jų nuomone, yra velnio padaras, todėl smerktinas ir niekintinas.

Šitokių pažiūrų žmonės paprastai turi lytinėje srityje labai daug neaiškumo ir sunkumų, bet baimė neleidžia jiems išsiaiškinti, neleidžia pasikalbėti su kokiu nors rimtu ir padoriu žmogumi. Šita baimė sužadina nepasitikėjimą kitais. Žmogus gyvena užsidaręs savyje, jo sąžinė būna nerami, sunkenybės ir neaiškumai vis didėja. Blogiausia yra tai, kad tokie žmonės visą savo gyvenimą kankinasi arba pereina į kitą kraštutinumą— besaikį palaidumą.

### Antras kraštutinis

Mūsų laikais daugumas žmonių nukrypsta į kitą kraštutinumą. Jie atstovauja tą purviną **natūralizmą**, kurs apie lytinius dalykus kalba be jokių varžtų ir be jokios pagarbos. Ir šitie žmonės neturi supratimo apie krikščionišką pažiūrą į kūną ir lytinį žmogaus gyvenimą. Tai yra paprastai tie žmonės, kurie savo protėviais laiko ne žmogų, o kokį nors gyvulį. Jie ir jaučiasi tik vyresnieji bepročių gyvulių broliai. Jie nemato skirtumo tarp žmogaus ir gyvulio. Jų pažiūra į lytinį žmogaus gyvenimą yra dažniausiai nešvari ir gyvuliška. Ir jie visas žinias apie lytinius dalykus semiasi arba iš blogų draugų arba iš blogų knygų. Jų kalbos būna per daug laisvos, nešvankios ir šlykščios. Jose pasireiškia cinizmas, o



dažnai ir išsigimimas. Jų sąžinė yra liguistai plati, laksištinė, nes jie nemato nuodėmės ten, kur ji tikriausiai yra. Tai žmogaus kūno dievintojai arba, geriau sakant, pasigailejimo verti išsigimėliai.

### **Tikrasis vidurinis kelias**

Tie abu kraštutiniai yra labai klaidingi ir nekrikščioniški. Apie lytinius dalykus kalbėti kartais galima ir net reikia, bet **visuomet su didžiausia pagarba.**

Seniau, kada jaunas žmogus jau iš tėvų gaudavo sveiką pažiūrą į moterystę, kada jis gyveno arčiau gamtos, kada nebuvo tiek pavojų dorovei, tada ir jo laikysena lytinių dalykų atžvilgiu buvo normalesnė. Dabar, kada išaugo didmiesčiai, kada gyvenimas pasidarė visais atžvilgiais sudėtingesnis ir nenatūralūs, kada nukrikščioninimo darbas varomas modernių išradimų pagalba, kada jaunam žmogui kiekvienam žingsny peršamos išsigimusių žmonių pažiūros, atsiranda reikalas ir pareiga rimtai pagalvoti ir krikščioniškomis akimis pažvelgti į svarbias lytinio gyvenimo problemas.

Aišku, tvirtinimas, kad apie lytinius dalykus reikia ir galima kalbėti, dar nereikia, kad galima kalbėti su bet kuo, bet kada ir bet kur. Būtų ne tik nenaudinga, bet dažnai ir žalinga apie tai kalbėti su savo draugais tokio pat amžiaus, kaip patį arba dar jaunesniais. Apie tai kalbėti gali tik su savo tėvais, auklėtojais ir dvasios vadovais. Jie tau daug dalykų išaiškina, daug problemų išriš, kurios gal labai tave kankina. Neieškok atsakymo pas draugus, pas nepakankamai rimtus asmenis, nes vis

ties jo ten nerasi. Jie savo „aiškinimais“ gali tik dar labiau sudrumsti tavo sielos ramybę ir sukelti dar daugiau neaiškumų.

Šie dalykai yra labai rimti, todėl negalima su jais žaisti, negalima juokauti, bet reikia apie tai kalbėti su didele pagarba. Žmogaus kūnas nėra civilizuotos beždžionės kūnas, nėra nei velnio padaras. Dievas yra žmogaus kūną sugalvojęs, sutvėręs ir sutvarkęs. Pats Dievas davė žmogui lytinę galią labai kilniam ir didžiam tikslui — bendradarbiauti su Dievu naujos gyvybės žadinime.

Tam bendradarbiavimui Dievas nustatė tam tikrą tvarką. Lytinių galių panaudojimas pagal Dievo nustatytą tvarką yra geras ir kilnus dalykas, leistas ir norėtas paties Dievo. Dievas davė įsakymą žmonėms veistis ir daugintis ir pripildyti žemę, o Kristus moterystę palaimino ir iškėlė į sakramentą.

Taigi, kai Tau bręstant, kyla įvairių naujų šios rūšies problemų, kai tave kankina visoki abejojimai ir neaiškumai, neužsidaryk savyje lyg ta sraigė kiaute, nesigėdyk apie tai kalbėti ir savo paslaptis atskleisti tėvui ar motinai, auklėtojui ar dvasios vadui, o jie tau visus neaiškumus išsklaidys, visas paslaptis atskleis ir paaiškina, kad tie tavo palinkimai ir tas tavo kūnas nėra nei nuodėmės pasekmė nei piktosios dvasios padaras. Tie palinkimai yra duoti Dievo tęsti Jo kūrybiniam darbui žemėje, tas kūnas yra išėjęs iš Jo rankų ir yra skirtas amžinam gyvenimui.

**Kun. Kazys Mažutis**

## **NESISKUŠK, KUNIGE!**

Jei būtum parodęs man savo laišką, prieš išsiųsdamas „Laiškų Lietuviams“ redakcijai, būčiau Tave prašęs jo nesiųsti. Ne todėl, kad nesutikčiau su Tavo mintimis— jos yra labai teisingos — ne todėl, kad kunigui reikėtų slėpti nuo žmonių savo džiaugsmus ir širdgėlas ir vaidinti bejausmį sfinksą, o todėl, kad žmonės niekuomet nesupras kunigo paslapties. Kaip tu besiaiš-

kinsi, kaip besielgsi, vis tiek bus tokių, kurie tavęs neapkęs, bijos ir nepasitikės.

Ar Tu nepastebėjai, kaip atsimainė Tavo paties motinos elgesys, kai parvykai namo sutanoje? Ir ar Tu ją visą vasarą dėvėjai, ar išsivilkęs ir marškinių rankoves pasiraitojęs su bernais rugius kirtai, vis tiek namiškiai žiūrėjo į Tave kitomis akimis, negu prieš Tau seminarijon įstojant.

Jie Tavimi didžiavosi, bet kartu ir privengė, varžėsi. O jau po šventimų parvykęs namo primicijų dar stipriau pajutai jų džiaugsman įsimaišiusį kažkokį santūrumą, nedrąsą ir baimę.

Mano mielas broli Kunige, niekada nepamirškime, kad mes kunigai, nors esame iš šio pasaulio, mes nebesame šio pasaulio asmenybės. Esame kito, mažai žinomo, vos vos nujaučiamo, dažnai net prisibijomo pasaulio atstovai, verbuotojai, gynėjai, priminėjai. Mes skelbiame žmonėms ne tik "linksmą naujieną" apie meilę, laimę, gerąjį Dangaus Tėvą, bet kartu mes juos gąsdiname begaliniu Viešpaties teisingumu, bausme, amžinuoju pragaru. Kad ir kažin kaip norėtume, mes negalime nuimti žmonėms visų sunkenybių, negalime visų paguosti. Mes turime užkrauti jiems labai sunkių naščių, kurias ir mes patys, būdami jų vietoje, kažin ar paneštume. Kraujame, tiesa, ne iš blogos širdies, ne savo, o gerojo Dievo vardu, bet naštos pasilieka naštos ir niekas nemėgsta tų, kas jas užkrauna. Juk ir kūdikiai nemėgsta, bijosi gydytojo, nors tas bado juos adatomis, leisdamas vaistų gyvybei išgelbėti.

Dar daugiau! Mes kunigai braujamės į pačias žmonių sąžinės gelmes, kur gėris susiduria su blogiu, kur žmogus dažnai pats savęs bijo, gėdisi, gal neapkenčia; kur jis norėtų būti be jokių liudininkų. Ir štai mes ateiname ir reikalaujame atverti duris į tas jų slapčiausias slapybes! Ir tai nepadaro kunigo patrauklesniu ir mylimesniu.

Tačiau visų giliausioji priežastis, kodėl žmonės kunigo nesupranta ir nesupras, kodėl jo bijo ir bijosis, yra ta, kad mes esame toliau gyvenę, mokę ir kenčiąs Kristus. Kaip nesuprantamas Kristus buvo apaštalams, taip esame ir mes nesuprantami žmonėms. Tik Tu prisimink Petrą, parpuolusį prie Išganytojo kojų laivelyje po stebuklingojo žuvies pagavimo ir maldaujantį: "Išeik nuo manęs, nes aš esu nusidėjėlis žmogus!" Ar mes neskaitome šv. Rašte, kaip vieno miesto gyventojai, išgirdę ateinant Jėzų, uždarė miesto vartus, neišleido, nes bijojo. Ar nepameni, kaip šaukė apaštalai "vaiduoklis", "šmėkla", pamatę Jį

einantį virš vandens? Tu tik pagalvok — Kristus šmėkla! Kaip dažnai žmonės ir mus palaiko šmėklomis, ne iš blogos valios, bet kad mūsų nepažindami išsigąsta.

Mokinys negali būti didesnis už savo mokytoją. Mes esame išrinkti gyventi Jo gyvenimu, džiaugsmais ir nusivylimais. Buvo Kristų gerbiančių ir mylinčių. Yra ir mus mylinčių žmonių, nors jie mūsų nesupranta. Buvo labai Kristaus neapkenčiančių, tie prikaldė Jį prie kryžiaus. Prikaldė, nes Jo nesuprato, "nežinojo ką darą", anot paties Išganytojo. O ar Jis nepasakė, kad ateis laikai, jog žmonės mus užmušdami tarsis tarnaują Dievui. Čia taip pat nesupratimas kaltas.

Nesijaudink, nesusimink, broli Kunige, jausdamas esąs bijomas ir gal net neapkenčiamas. Tu dalyvauji Dievo-Žmogaus Kristaus tragiškame likime: "Atėjo pas savuosius, savieji Jo nepriėmė". Tu dalyvauji Kristaus kryžiuje ir Jo garbėje. Taip turi būti! Prisimink Prisikėlusiojo žodį Emauso mokiniams: "Reikėjo kentėti ir taip įeiti į savo garbę". Ir mums kunigams reikia kentėti ir vienumą ir neapykantą, ir sielotis, bet kaip tik todėl, kad mes mielai tai pakenčiame, mūsų darbas tampa vaisingas atpirkimo darbas.

Todėl dar kartą prašau Tavęs, Kunige, nebesiskųski žmonėms. Jie Tavęs vis tiek nesupras, neatjaus. Greičiausiai stebėsis ir gal net piktinsis.

Ikį pasimatant ten, kur nebebus nei neapykantos, nei baimės, nei nepasitikėjimo, kur mes visi viens kitą pilnai suprasime, įvertinsime ir kur viens kitu džiaugsimės — Kristaus garbėje!

Tavo brolis Kristuje

**Jonas Kidykas, S. J.**



#### "LAIŠKŲ LIETUVIAMS" PLATINIMO VAJUS

Šį kartą paminėsime tik uoliausius platintojus Amerikoje. Chicago: *V. Jonikas, A. Kavaliūnas*; Cicero: *V. Rūbas*; Baltimore: *K. Bradūnas, Motina Immaculata*; Worcester: *E. Pauliukonienė*; Brockton: *K. Keb-linskienė*; Philadelphia: *E. Dambriūnienė*. Vajus baigiasi birželio 1 dieną, todėl dar gali atsirasti naujų pavardžių.



## SAVI IR SVETIMI PAPROČIAI

Kiekviena šalis, kiekviena tauta turi savo papročius. Tie papročiai gali būti trijų rūšių: geri, blogi ir indiferentiški. Atvažiuosieji į svetimą kraštą žmonės atsiveža savo papročius, o čia randa vietinius, kurie dažnai būna skirtingi nuo atsivežtųjų. Kyla klausimas, kaip tokiais atvejais elgtis: ar yra geriau laikytis savų papročių ar prisitaikyti prie vietinių? Tai yra tikrai aktualus, bet daugeliui labai neaiškus klausimas. Nuo jo tinkamo išsprendimo gali priklausyti mūsų sugyvenimas su naujais žmonėmis.

Nesiryžtame šios problemos išsamiai išspręsti, norime tik paminėti vieną kitą pastabėlę tiems, kurie dažnai mums rašo, jaudindamiesi ir piktindamiesi, kai čia tenka susidurti su mums svetimais papročiais. Pirmiausia paminėsime keletą bendrų dėsnių, o paskui atsakysim į konkrečius redakcijai atsiųstus klausimus.

Reikia skirti mūsų privatų ir viešą gyvenimą. Privačiam gyvenime geriau yra laikytis savų papročių, o viešam — prisitaikyti prie vietinių. Blogų papročių, be abejo, nereikia sekti, prieš juos turime kovoti savo gerais papročiais. Niekas neabejos, kad naudingus svetimos šalies papročius yra naudinga sekti ir juos pasisavinti. Bet daug sunkesnis klausimas yra tada, kai susiduriame su indiferentiškais papročiais, t. y. tokiais, kurie savyje nėra nei blogi nei geri. Taip pat sunku yra apsispręsti ir tada, kai čia rasti papročiai yra geri, bet ir mes turime jiems atitinkamus lygiai gerus, bet skirtingus. Čia reikia daug protingumo ir takto. Jeigu matai, kad savo skirtingu elgesiu kitiems nedarysi jokio įspūdžio, jų neužrūstinsi ir nepapiktinsi, tai gali elgtis taip, kaip esi įpratęs. Bet jei matai, kad kitiems tavo elgesys nepatinka, tai elkis taip, kaip šiose aplinkybėse elgiasi vietiniai žmonės, prie jų prisitaikyk.

Tai yra visai aišku ir suprantama. Jei

eina kalba pasirinkti gera ar bloga, tada jokių abejonių nėra, nes bloga reikia vengti, o gera sekti. Neaiškiuose dalykuose pirmenybę turi vietiniai, šeiminkai, o ne svečiai. Juk jeigu tu esi svečiuose pas kitą, stengiesi laikytis jo namų papročių. Priešingai elgtis būtų nemandagu, būtų šeiminko įžeidimas.

### **Kova už lietuviybę ar priekabių ieškojimas?**

Savo gerų lietuviškų papročių mes neturime taip lengvai išsižadėti ir juos pakeisti kitų tautybių papročiais. Gyvenant svetur, yra daug pavojų mūsų tautiškumui. Ypačingai maži vaikai labai lengvai pasiduoda aplinkai, užmiršta savo papročius, kalbą, o drauge jų širdyse išblėsta ir Tėvynės meilė. Tėvų pareiga yra tą meilę kurstyti, mokyti vaikus lietuviškų papročių, griežtai reikalauti, kad namie tik grynai lietuviškai kalbėtų, neprimaišydami į savo kalbą svetimų žodžių. Jei vaikas pavartoja kokį svetimą žodį, nepraleisti tai pro pirštus, bet reikalauti, kad jis lietuviškai tą patį pakartotų.

Tiesiog baimė ima, kai pamatai, jog prieš kokią porą metų atvažiuosiu inteligentų vaikai kartais jau labai silpnai kalba lietuviškai. Vaikai, lankydami mokyklas, labai greitai išmoksta svetimą kalbą. Tėvai, žinoma yra patenkinti ir didžiuojasi, kad jų vaikelis toks gabus. Tais jo gabumais ir jie stengiasi pasinaudoti, iš jo svetimos kalbos pasimokyti. Juk yra tikrai patogu: nereikia nei gramatikų studijuoti nei kursų lankyti, daug lengviau ir greičiau motina išmoksta svetimą kalbą, ja kalbėdamasi su savo sūneliu ar dukrele. Žinoma, tėvams tai yra labai naudinga ir patogu, bet vaikui yra tikra pražūtis. Toks tėvų elgesys yra egoistiškas. Jie čiulpia iš savo vaiko lietuvišką dvasią, kad tik patiems būtų nauda.

Tad kovokime už lietuviybę, nes ši kova yra būtinai reikalinga ir tikrai garbinga.

Bet kovokime su tikrais priešais, o ne su vėjo malūnais, kaip Don Kichotas. Mokėjime atskirti svarbius dalykus nuo smulkmenų. Kartais žmogus tos kovos dvasios taip būna apakintas, kad kovoja prieš visus ir prieš viską. Tai nėra naudinga ir garbinga kova, bet dažnai tik priekabių ieškojimas.

Šios rūšies pavyzdžių, deja, pasitaiko nemažai, čia paminėsime tik vieną kitą. Jau kelios moterys mums atsiuntė laiškus sakydamos, kad jos daugiau nebeinančios į bažnyčią, nes bažnyčioj reikia būti su skarele arba skrybėle. Lietuvoj taip nebuvo... Kita rašo, kad negalinti bažnyčioje melstis, bet nuolat erzinas ir piktinasi, kad čia Amerikoje kunigai nesako taip kaip Lietuvoj sakydavo "genitori", bet "dženitori", ne "caelum", bet "čaelum" ir t.t. Toms nepatenkintoms trumpai atsakysime, kad dėl tokių smulkmenų neiti į bažnyčią arba, ten nuėjus, erzintis, būtų labai neišmintinga.

#### **Bažnyčia ir... moterų galvos**

Šv. Povilas pirmame laiške korintiečiams sako, kad moterims geriau pritinka būti bažnyčioje prisidengus galvą. Be abejo, tai nėra kokia nors dogma ar griežtas įsakymas, duotas visiems laikams. Šv. Povilas čia kalba tik apie tų laikų papročius, kada jis gyveno. Tada paprastai tik viešosios paleistuvės vaikščiodavo neapdengta galva, todėl padorioms moterims sekti jų pavyzdžiu būtų buvę labai negražu ir negarbinga. Užtat buvo reikalaujama, kad moterys, bent bažnyčioje būtų pridengta galva. Šis paprotys dar ir dabar yra užsilikęs vienoj kitoj šaly, pav., Italijoje, Amerikoj.

Lietuvoj tokio papročio nebuvo, ten galėjo kiekviena elgtis, kaip jai patiko: būti su skarele, su skrybėlaite arba visai vienplaukė. Bet nesakykime, kad Lietuvoj buvo su tautiškomis tradicijomis suaugęs paprotys, kad moterys ir mergaitės būtų bažnyčioj vienplaukės. Šis paprotys pradėjo plisti tik paskutiniu metu. Pirmiau moterys dėvėdavo nuometu, o mergaitės galionu. Dar ir mūsų laikais moterys į bažnyčią eidavo galvą prisidengusios skarele, o inteligentiškesnės — skrybėlaite. Tik

jaunos mergaitės kartais vasarą eidavo vienplaukės, pasipuošusios kaspinėliu arba rūtų šakele.

Kartais ir tose šalyse, kur yra skirtingi papročiai, klebonai leidžia tremtinėms lietuvaitėms elgtis taip, kaip elgdavosi Lietuvoje. Bet kitur norima, kad jos neišsiskirtų iš vietinių moterų, kurios visuomet eina į bažnyčią, prisidengusios galvą ir gali pasipiktinti, pamačiusios kurią nors vienplaukė. Geriau būtų prie šio papročio prisiderinti ir nekelti vaidų, nes tai yra menknė. Pagaliau jei tai mums atrodo nepatogu, neįprasta, žinokime, kad esame ne savo šaly ir negalime daryti visa, kas patogu, kas mums patinka.

Taigi, mielosios sesės, ta skarelė ar skrybėlaite tenepiktina jūsų, bet verčiau teprimena, kad esate tremtyje, kad esate ne savo krašte, kad turite grįžti į Tėvynę. Tik ten galėsite laisviau gyventi ir laisviau atsikvėpti.

Visiškai yra smerktinos tos vietinės moterys, kurios, norėdamos užlaikyti tą paprotį ir nenorėdamos atsižadėti patogumų, įeidamos į bažnyčią prisiseiga prie plaukų tik sulankstyta nosinukę arba gabalą popierio. Tai yra juokinga, negražu, tai yra pasityčiojimas iš to papročio. Daug geriau eiti į bažnyčią vienplaukei, negu taip save juokingai sukarikatūrinius.

#### **Lotynų kalba**

Kad Cezario ir Cicerono laikais žmonės būtų mokėję į plokšteles įrekorduoti jų kalbas, tai dabar žinotume, kaip reikia lotyniškus žodžius tarti. Deja, tų plokštelių mums niekas nepaliko. Lotynų kalba yra mirus. Kiekviena tauta ją "tempia ant savo kurlalio". Užtenka paminėti tik žodį "euge", kurį vokiečiai taria "oige", italai "eudže", ispanai "euche", anglai "jūdži" ir t.t. Kieno tarimas yra teisingas? Mums atrodo, kad lietuvių, bet italai protestuoja, juk jų kalba yra išsivysčiusi iš lotynų ir į ją labai panaši. Bažnyčios vyresnybė kiekvienai tautai leidžia tarti taip, kaip ji nori, tik anglų kalbos tautoms, kurių tarimas labai skiriasi nuo rašybos, yra išreiškus pageidavimą, sekti italų tarimą. Taigi, ir Amerikoj oficialus lotyniškas tarimas yra italų. Todėl tariama "dženitori", "čaelum" ir t.t. Pats Popie-

žius taip taria, todėl tie, kurie čia bažnyčioje erzinas, erzintusi ir Popiežiaus Mišią klausydami. Taigi, patarčiau nevažiuoti į Romą...

Vertėtų mums nesijaudinti dėl tokių menkniekių, o kartais tik dėl įsivaizduotų sunkenybių. Būtų tikrai naudinga pagalvoti, ar mes nenukrypome nuo lietuviškų papročių daug svarbesniuose dalykuose.

Argi negaila ir neskaudu žiūrėti į ne vieną mūsų lietuvaitę, kuri užmiršus lietuvišką elgesį ir lietuviškus papročius, įsikanda į dantis papirosą ir laksto su svetimtaučiais po kinus ir po smukles? Tai yra labai blogas ir visai nelietuviškas paprotys. Jį sekti yra tikras išsigimimas!

**Juozas Vaišnys, S. J.**

## REPORTERIS PAS TEOLOGIJOS PROFESORIŲ

Jaunas vyras vikriu ir skubiu žingsniu matavo universiteto koridorių, kuriame gyveno universiteto profesoriai. Kelis kartus atsargiai apsidairęs, sustojo. Tėvas Matas Kalūnas — stovėjo išsirikiavusios raidės — dogmatinės teologijos profesorius. Jaunasis vyras tris kartus pabeldė į duris. Tėvas Kalūnas nusiėmė juodus sunkius akinius, pastūmė popierių krūvą į stalo dešinę kraštą ir atsisuko į duris. Kas čia galėtų būti? Argi ir vėl durininkas būtų praleidęs neprašytą svečią? Profesorius nusišypsojo: proga pailsėt. Staiga jo kakta susiraukė: dar daug darbo — ir šiandien laiku neatsigulsiu.

— Prašau, — sušuko jis stiproku balsu, kai jo rankos įsikibo į sunkios kėdės atramas. Prieš jį atsistojo jaunas, gražiai nuaugęs vyras. Atrodė, kad jis dėjo visas pastangas nusišypsoti, bet jo šypsnyš labiau panašėjo į keistą grimasą.

— Mano pavardė — Julius Palutis,— pratarė jis. Aš esu “Vakarinės Žvaigždės” reporteris. Mes rengiamės atspausti žymių žmonių nuomonių ciklą: “Religija besikeičiančiame pasaulyje.” Mūsų redaktorius labai domisi šita tema. Jam atrodė, kad mes turėtume pasiklausti ir Jūsų nuomonės.

— Mano? Gal atsisėsite?

— Dėkui, Tėve. Mat, kiekvienas žino, kad Jūs esate garsiausias mūsų teologas. Jūsų pavardė žinoma visiems nuo tada, kada Jūs grąžinote į Katalikų Bažnyčią Uosį Raitelį ir buvote apdovanotas Šventojo Tėvo medaliu ir...

Tėvas Kalūnas gerai žinojo, kad Raitelio atsivertime jo įtaka buvo labai silpnutė. Jis jautė, kad Dievo malonė labai

stipriai pasibeldė į to modernaus bedievio duris. Laimingu būdu jam pasisekė įsprauti koją į tarpdurį, dar neapsigalvojusiam šeimnininkui neužtrenkus durų. Bet smalsumas pakuteno profesoriaus širdį.

— Tai jūs rengiatės atspausti nuomonių ciklą?

— Taip, Tėve, — pasidrasino Palutis. Mes norime pasiklausti mūsų šalies geriausių smegenų apie svarbiausią pasaulyje dalyką. Visi reporteriai dirba išsijuosę. Bendradarbiauti jau sutiko Stasys Ponius, mūsų gambiausias architektas. Taip pat Vitolis Karalius, žinomas bijologas. Ir Petras Galvanius. Aš turėjau nemaža vargo, kol jį prikalbėjau, bet... Oh, Tėve, jei Jūs būtumėt užgirdę poną Svilinį, šios dienos poetą, ir Barborą Drūtelytę...

— Barborą Drūtelytę? Apie religiją?

— Žinoma, Tėve, — nepastebėjęs švelnios ironijos, aiškino Palutis. Be jos mūsų ciklas nebūtų pilnas. Be to, Cezaris Valkšna, vėžio ligos tyrinėtojas. Stepas Miauklys, astronomas. Na, ir Algirdas Vilksė, istorikas.

Kai Palutis kalbėjo, Tėvas Kalūnas jį atidžiai stebėjo, kartais atlidžiai nusišypsodamas, bet stengdamasis neparodyti nė mažiausio nekantrumo ženklo. Vis dėlto, Palutis pastebėjo, kad profesorius darosi abejingas.

— Tėve, gal būt, Jūs neteisai galvojate apie šituos žmones. Juk Jūs neturite progos jų susitikti. Jūs manote, kad jie pragaru atsiduodą bedieviai. Bet ne. Jie geri žmonės. Žinoma, jie nepripažįsta Katalikų Bažnyčios, bet jie visi supranta religijos reikšmę. Jų nuomone, bažnyčios reikalingos. Gal ne visiems, bet daugumai.

Hm, hm, — atsiduso Tėvas Kalūnas. O kokia Vitolio Karaliaus nuomonė?

— Tėve, jis beveik tobulas katalikas. Jis sakė, kad Įsikūnijimas yra gražiausias simbolis visame pasaulyje, nors Katalikų Bažnyčia būtų daug populiareesnė, duodama laisvę lyties problemoms ir atmesdama Nekaltojo Prasidėjimo pasaką.

— Jis, tur būt, bus turėjęs mintyje Viešpaties stebuklingąjį įsikūnijimą? — įterpė profesorius.

— Tėve, argi tai ne tas pats? Žinoma, čia jau Jūsų specialybė. Reikia pasižymėti, kad nepamirščiau. Matote, Tėve, šitie žmonės mums labai draugiški. Sakykime, profesorius Šalčius. Jis nėra nusistatęs prieš tikrus krikščionis, nors jis netiki pomirtinį gyvenimą. Nėra dangaus, pragaro, paskutinio teismo. Nėra nieko.

— O kaip jis tai įrodo?

— Aš jo klausiau. Jis sakė, kad jam taip atrodo. Jausmo klausimas.

— O Petras Galvanius?

— Jis už krikščionybę, demokratiją ir protinę higieną. Jis sako, kad religija yra savęs atradimas, išvaduojant savąjį "aš" iš bet kokios įtakos, pasineriant į begalinę amžinos buities jūrą. Tai bent kalba žmogus!

Reporteris nebuvo kvailas. Jis jautė, kad profesoriaus susidomėjimas slūgsta. Gal būtų buvę protingiau neminėjus šitų žmonių nuomonės. Bet juk jie daug garsesni ir įtakingesni. Tėvas Kalūnas negalėtų susilyginti net su Cezariu Valkšna, paskutinių dešimties metų bėgyje tyrinėjusiu vėžį ir vos neatradusiu vėžio ligos priežasties. Bet aplenkti Tėvą Profesorių būtų nepatogu.

— Tėve, aš nenorėčiau gaišinti Jūsų brangaus laiko. Gal man leisite paklausti Jūsų nuomonės?

— Man bus labai malonu atsakyti, jei tik aš žinosiu atsakymą, — pratarė profesorius, žiūrėdamas į reporterio užrašų knygutę.

— Puiku. Mielas Tėve, kaip Jums atrodo, kokia yra Senojo Testamento dorinė pasiuntinybė mūsų laikams?

Tėvas Kalūnas staiga pasisuko kėdėje ir nusistebėjimo banga užliejo jo visą veidą.

— Mano mielas pone Paluti, juk tai yra teologinis klausimas. Jūs neatėjote kalbėtis apie religiją?

— Aš Jūsų nesuprantu. Kogi trūksta teologijai?

— Klausykites, — prabilo profesorius. Šitame nuomonių cikle turi būti tam tikra tvarka ir logika. Jūsų klausinėtieji asmenys buvo architektai, bijologai, astronomai ir t.t. Jie jums kalbėjo apie religiją. Kadangi mes gyvename laisvoje šalyje, leiskite jiems kalbėti apie religiją. Dabar jūs atėjote pas mane teologą. Žinoma, blogą, pasigailėjimo vertą teologą. Bet vis dėlto, aš esu praleidęs visą savo gyvenimą ir sulaukęs žilo plauko, bestudijuodamas teologiją. Juk būtų neteisu ir negailestinga lyginti mano nuomonę su tų ponų.

Palutis žiopčiojo, kaip žuvis ištraukta iš vandens.

— Tai ko man Jūsų klausti?

— Klauskite apie architektūrą, bijologiją, poeziją ir t.t.

Bet pagalvokit apie skaitytojus.

— Mielas bičiuli, visada rasis keletas protingų skaitytojų, pergalvojančių tai, ką jie skaito.

— Tėve, kam Jūs juokiatės iš manęs? Ar aš galiu Jus klausti apie architektūrą?

— Kodėl ne? Jei architektas kalba apie religiją, tai aš lygia teise galiu kalbėti apie architektūrą.

— Bet tai neprotinga. Jei aš paklašiu Jūsų nuomonės apie moderniąją statybą, ką Jūs atsakysite?

Tėvas Kalūnas atsilošė ir užsimerkė.

— Statydamas namus, aš siūlyčiau medines kolonas molinėmis galvomis. Ornamentiką — iš plastinio molio. Antrasis aukštas būtų iš raudonų plytų. Dažytas iš lauko. Vidus būtų iškaltas gulbių plunksnomis. Stogas būtų plokščias, o kiekviename jo kampe aš pasodinčiau po medį. Langai būtų apvalūs keturkampiai.

— Bet, Tėve, — sušuko Palutis. Iki šiol taip niekas nėra daręs.

— Žinoma, niekas, — sutiko profesorius. Bet mes turime būti pionieriais. Turime rasti ką nors naujo. Šalin su senomis formomis. Pavyzdžiui, Trafalgar Square Londone.

— Aš nesu buvęs Londone, — liūdnai pasakė reporteris.

— Nesu ir aš, — ramiai prisipažino Tėvas Kalūnas, bet ant tos aukštos kolonos — Nelsono figūros vietoje — aš pasodinau milžinišką papūgą iš cinko skardos. Vietoj keturių marmurinių liūtų aš pastatytiau gyvus dramblius, o jų užpakalines kojas prirakinčiau grandinėmis prie kolonos.

Julius Palutis pasižiūrėjo į profesorius, kaip į pamišėlį. Argi tai galėtų būti garsusis teologas Kalūnas?

— Bet kodėl? — jis sušuko.

— Bet kodėl ne? — atsakė profesorius.

Pieštukas iškrito iš reporterio rankos.

— Kartais aš susidomiu fizika. Kartą į mėnesį, parejęs namo po vakarinės paskaitos, aš žiūriu į žvaigždes, ir man rodosi, kad aš turėčiau pasišvesti astronomijos tyrinėjimams. Kodėl gi Jūs nerašote?

Palutis vikriai pakluso. Tegul mano redaktorius pats suvalgys šitą košę, jis pagalvojo.

— Gaila, aš neturiu progos. Kartais aš susidomiu poezija ir parašau eilėraščių. Pavyzdžiui:

**Gatvė. Ant gatvės lempos ir vaikai.**

**Diena. Šviesu. Rieda automobiliai.**

**Naktis, žvaigždės. Šviesūs takai.**

**Tylu. Gražu. Tik rieda automobiliai.**

— Kartais aš užkliūvu už astrofizikos. Aš svarstau, kaip čia pasiekus dangaus planetas. Ne retai mane pagauna jausmas, kad būtų svaiginančiai gražu, jei New York Central Ekspresas pakiltų iki Paukščių Tako. Žinoma vagonai turėtų būti uždaryti aklinais, kad deguonis neišgaruotų.

Pieštukas lakstė, kaip pašėlęs. Tėvas Kalūnas rūpestingai tyrinėjo savo pirštų nagus.

— Žinote, aš gaunu minčių beveik apie viską. Aš labai mėgstu automobilius. Jau seniai norėjau pasiūlyti automobilį su paukščio sparnais ir 12.000 arklio jėgų motoru. Ar Jums patinka automobiliai, pone Paluti?

— Oh, taip.

— Jie gražūs simboliai. Ne tiesa, pone Paluti?

— Hm, gal būt, bet jie labai praktiški žurnalistui.

— Nebūkit toks materialistas, mielas Pone. Man jie tik simboliai. Dūminės sąvokos, kuriomis gali tikėti paprastas gatvės žmogus, bet ne inteligentas.

— Bet palaukit, Tėve, — užprotestavo reporteris. Automobilis gali Jus suvažinėti: atsidurtumėt ligoninėje.

Nesąmonė. Kartą tai atsitiko mano studentui. Tai yra grynai protinis momentas. Pavyzdys psichijatrijai. Žmogaus vidus išsilieja į išorę ir pakeičia aplinką. Visiškai skirtingas dalykas nuo vėžio ligos. Tiesa, prieš dvejus metus, gulėdamas ligoninėje po apendicito operacijos, supratau, kaip vėžio liga galėtų būti pagydyta.

— Tikrai? — nenorėjo tikėti reporteris. Ar bandėte?

— Aš? Oh, ne.

— Tai iš kur Jūs žinote, kad Jūsų atradimas padės?

— Mat, man taip atrodė. Širdyje jaučiau stiprų jausmą, — kalbėjo profesorius, labai maloniai šypsodamasis. Kada žmogus pastebi pirmuosius ligos ženklus, tegul jis eina nusipirkti svaro obuolinio marmelado ir dviejų uncijų calcium - chlorid. Sumaišyti citrinos sunkoje ir gerti kas dešimtį minučių. Žmogus daugiau niekada nebegaus vėžio.

— Bet juk tai nepadės?

— Nepadės? Bet ir nepakenks.

Palutis tylėjo apie minutę laiko.

— Tėve, ar Jūs tikrai norite, kad mes visa tai atspaustume?

— Kodėl ne? Ar Jums kas nepatinka?

— Bet tai skamba...

— Kvailokai, — pabaigė Tėvas Kalūnas. Bet aš Jums sakiau pačioje pradžioje, kad aš noriu būti teišus kitiems ponams ir kalbėti ne kaip specialistas, bet kaip mėgėjas. Aš nesu tikras, kad man pasisekė, bet Jūs, tur būt, sutiksite, kad aš rimtai bandžiau.

— Tai Jūs norite, kad viskas būtų atspausta?

— Taip, — atsakė profesorius ir atsikėlė nuo kėdės. Palutis įsidėjo knygutę į kišenę, pasiėmė skrybėlę ir ištiesė ranką.

— Ar aš galiu būti atviras? — jis paklausė.

— Aš klausau išpažinčių kiekvieną šeštadienį.

— Tėve, man atrodytų, kad mes turėtume išleisti tą vietą, kalbančią apie receptą vėžio ligai gydyti. Žmonės galėtų blogai suprasti. Jie bėgtų, pirktų, bandytų. Juk ir aš turiu sąžinę. O kas būtų, jei kas nuo to mirtų?

— Gerai, praleiskite, — ramiai pasakė Tėvas Kalūnas. Bet neužmirškite, mano mielas pone Paluti, kad žmonės skaitys ir kitų asmenų klaidingus pasisakymus apie religiją. Gal jie bus suklaidinti, praras tikėjimą, gal ir akis užmerks, būdami paklydę. Kas bus tada, jei jie bus pasmerkti amžinai?

**Judas Vėtra**

## NEREGIMI APAŠTALAI

Dar nebuvom spėję sugiedoti „Requiem aeternam“ už a. a. Jo Em. Kardinolo Pranciškaus Marchetti — Selvaggiani vėlę, kai tarp Romos lietuvių iš lūpų į lūpas perlėkė žinia: „Mirė brolis Ignacas“ (A. Gurlklys)

Mūsų poetas Lindė Dobilas suskirstė veikėjus į karžygius ir artojėlius. Bet nė į vieną iš šių grupių negalima būtų priskirti tų, kurie tiesioginiai nieko neveikia, ką mes vadiname veikimu, o gyvena aukos ir maldos gyvenimą, kad kitų darbai būtų vaisingi ir pastangos netuščios.

Brolis Ignacas buvo Lietuvos apaštalas šios trečiosios grupės. Tai buvo žmogus, kuriam drąsiai galima pritaikyti Kristaus žodžiai, pasakyti Natanaeliui: „Tikras izraelitas, kuriame nėra vyliaus“ (Jon. 1,47). Tikras nuoširdus lietuvis, savęs atsižadėjimo, pamaldumo ir nusižeminimo pavyzdys. Sakytume, šventas vienuolis.

Nuostabiu Apveizdos vedimu šis Aukštaitijos sūnus, atitarnavęs rusų kariuomenėje, nutarė keliauti į Šventąją Žemę ir ten pašvęsti savąjį gyvenimą Dievo garbei. Pasiekęs Romą, sutinka kunigą, kurs jį įtikina, kad savo tikslui siekti nebūtina vykti į Šventąją Žemę. 1904 metais A. Gurlklys įstoja į griežtos regulos atgailojančių vienuolių,

Romos pasijonistų vienuolyną, kur ir gauna brolio Ignaco vardą.

Ilgį atsiskyrimo metai vienuolyne (išbuvo 47 metus) neišblėsino jame tėvų kalbos, svetima aplinka nepakeitė lietuviškos širdies. Kiekviena Lietuvos nelaimė buvo jo širdies skausmas ir Lietuvos laimėjimas jo džiaugsmas. Gimtosios žemės ir džiaugsmus ir skausmus jis lydėjo malda. „Šventa, šventa žemė Lietuva“, — sakydavo brolis Ignacas, — „kaip žmonės ten meldžiasi, kaip krikščioniškai gyvena. Dabar per naujus kankinius ji bus dar šventesnė“.

Šiomet brolių Ignacą aplankyti buvo atvažiavusi iš Amerikos jo brolio duktė. Kaip jis smarkiai nusiminė, kad negalėjo su ja susikalbėti lietuviškai! „O, kad tu lietuviškai kalbėtum“, — aiškino jai rankomis rodydamas brolis Ignacas, — „kaip tave lietuviai mylėtų, gerbtų, vaišintų, o dabar tu savo tėvų kalbos nemoki“.

Kai paskutinį kartą buvau sutikęs brolių Ignacą, jis sakė: „Jei būčiau dabar Lietuvoje, būčiau partizanas, juk reikia, kad kas nors nekaltus žmones gintų. Skaičiau laikraštyje, kad veža į Sibirą sugrūdę žmones į vagonus, nei maisto nei vandens neduoda, kaip taip galima, kaip taip galima?“

Dėl tokių žmonių mirties neverta nusiminti, netenka abejoti, kad jis pas Viešpatį savo misiją dar sėkmingiau tęs toliau. Tik gaila žmogiškai širdžiai, kad nesutiksim jo daugiau šios vargo žemės takuose, nematysim jo daugiau vasario 16 - tosios minėjime. Gaila, kad neateis toks senas ir sulinkęs į šv. Kazimiero kolegiją ir nepasakos daugiau apie Dievo gailingumą, savo menkumą ir atgailos šventumą bei palaimą, ir neprašys naujausių lietuviškų laikraščių.

Atleisk man, gerasis broli Ignacai, kad Tave jau mirusį drįsau savo plunksna pajudinti iš Tavo vienuoliškos vienumos. Bet aš norėjau pasidalinti su tautiečiais šituo džiaugsmu, kad mes turime tokių žmonių. Dabar, kai pasaulio galiūnai ir jėgos vis daugiau ir daugiau mus apvilia, šie tylūs nematomi apaštalai yra mūsų ir mūsų tautos viltis.

**J. Juozukas**